

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน รับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 80 และมาตรา 87 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2559 ได้ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจไปยังภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และภาคส่วนของสังคม ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การศึกษา และส่งเสริมการศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชนจัดและมีส่วนในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2553 : 25 - 26)

การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเดิมจะเน้นการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง ทำให้การบริหารจัดการงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของเด็กไม่บรรลุเป้าประสงค์ตามที่รัฐตั้งไว้ ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 ไปสู่การบริหารแบบกระจายอำนาจ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษา และพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดสาระสำคัญ ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของคณะ กรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจในภารกิจ ทั้งที่เป็นงานสำคัญ และงานตามภารกิจกระจายอำนาจ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปบริหารงานในสถานศึกษา (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550 : 1- 10) เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งสามารถ บริหารจัดการการศึกษาด้วยตนเองได้ตามกรอบที่กฎหมายกำหนด คณะบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมใน

การบริหารงานร่วมกับสถานศึกษา คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ 1) กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนครู และผู้บริหารสถานศึกษา 2) กลุ่มบุคคลที่เป็นตัวแทนภายนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 19-20) โดยมีอำนาจหน้าที่กำกับกำกับการดำเนินกิจการของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมาย ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการกิจการด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ตามมาตรา 38 แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ ส่วนสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามความมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 10-16)

จากรายงานสภาพปัญหาการดำเนินงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความชัดเจนเรื่องบทบาทหน้าที่ บุคคลที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้รับการร้องขอจากสถานศึกษามากกว่าได้รับการคัดสรรจากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างแท้จริง คณะกรรมการยังขาดทักษะ และประสบการณ์ สถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้านทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น คณะกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่าการบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษาแต่ละคนมีภาระงานมาก การประชุมจึงขาดความต่อเนื่องและความพร้อมเพียง การบริหารจัดการและการตัดสินใจ การแก้ปัญหา หรือพัฒนางานการศึกษาส่วนใหญ่จึงอยู่บนพื้นฐานของความรู้สึกและประสบการณ์เดิม ทำให้สถานศึกษาขาดความคล่องตัวในการบริหาร ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีความคล่องตัวสูงสามารถบริหารกิจการได้ด้วยตนเอง แต่กรรมการสถานศึกษาบางส่วนยังขาดความชัดเจนในบทบาทที่จะต้องมีการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 21-22)

ปัจจุบันบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีอำนาจหน้าที่เพิ่มมากขึ้น ที่เห็นได้ชัดคือ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งบทบาทหน้าที่เหล่านี้เป็นแนวทางใหม่ที่ชุมชนมีส่วนร่วม ในการบริหารงานภายในสถานศึกษานับเป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น แต่จากการศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สันติสุข อยู่สุข (2552 : 95-97) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยภาพรวม ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป แตกต่างกัน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนขนาดใหญ่มีส่วนร่วมในการบริหารงานในโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก และอัญชติ แยมกมล (2552 : 105-106) ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และจากการวิจัยของ ประหยัด บุญเรือง (2550 : 108-111) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกลุ่มตัวแทนภายนอกและกลุ่มตัวแทนภายในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่แตกต่างกัน จากข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ คือ ควรให้คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและพัฒนาการเรียนการสอน มีส่วนร่วมในการขอตั้งงบประมาณประจำปี ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามากำกับดูแล ให้ข้อเสนอแนะ แก้ไขพฤติกรรมครู และควรให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั่วไปในสถานศึกษา และควรมีการอบรมสัมมนาคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และจากการสัมภาษณ์คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหาในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมากในหลายประเด็น เช่น การเข้าร่วมให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เนื่องจากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบางส่วนเข้าใจบทบาทของตนเอง เป็นเพียงผู้สนับสนุนด้าน

ทรัพยากรทางการศึกษามากกว่าเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลที่เกิดขึ้น (นิพนธ์ ภูงคคา. 2553 : สัมภาษณ์) นอกจากนั้นแล้วกรรมการสถานศึกษาส่วนหนึ่งยังคิดว่า การบริหารจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นเพียงที่ปรึกษาหรือเป็นผู้ปฏิบัติตามการร้องขอจากสถานศึกษา ส่วนทางสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการเข้าร่วมพิจารณาเท่าที่ควร เช่น บริหารด้านงบประมาณ การใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา เพียงแต่เมื่อประชุมเสร็จก็ค่อยนำมาให้คณะกรรมการสถานศึกษาให้ความเห็นชอบเท่านั้น ซึ่งการใช้จ่ายงบประมาณบางอย่างก็ไม่เหมาะสม และไม่เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างแท้จริง (ประเวศ ภูคาบเพชร. 2553 : สัมภาษณ์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลที่ได้กระจายการบริหารงานด้านต่าง ๆ ลงมายังสถานศึกษา โดยให้ทุกสถานศึกษาในสังกัดจัดให้มีองค์กรคณะบุคคลที่เรียกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีบทบาทและหน้าที่สำคัญยิ่งในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาตามคู่มือการปฏิบัติงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2547 แต่เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการแบ่งโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด ตามจำนวนนักเรียน คือ โรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนเกินกว่า 300 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 15 คน และโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนนักเรียนไม่เกิน 300 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 9 คน (สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 6) จากการเปลี่ยนแปลงจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว ย่อมส่งผลต่อปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเท่าที่ผ่านมามพบว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่บรรลุเป้าหมายมากนัก การดำเนินงานของโรงเรียนยังไม่แตกต่างจากรูปแบบเดิมเท่าใด คณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา จากสถานการณ์ที่เป็นจริง ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่สัมฤทธิ์ผลเท่าที่ควร

จากความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จากสถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ตัวแทนภายในสถานศึกษา และตัวแทนภายนอกสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ โรงเรียนขนาดเล็ก และ โรงเรียนขนาดใหญ่ ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องสามารถกำหนดนโยบาย วางแผนปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิผลดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

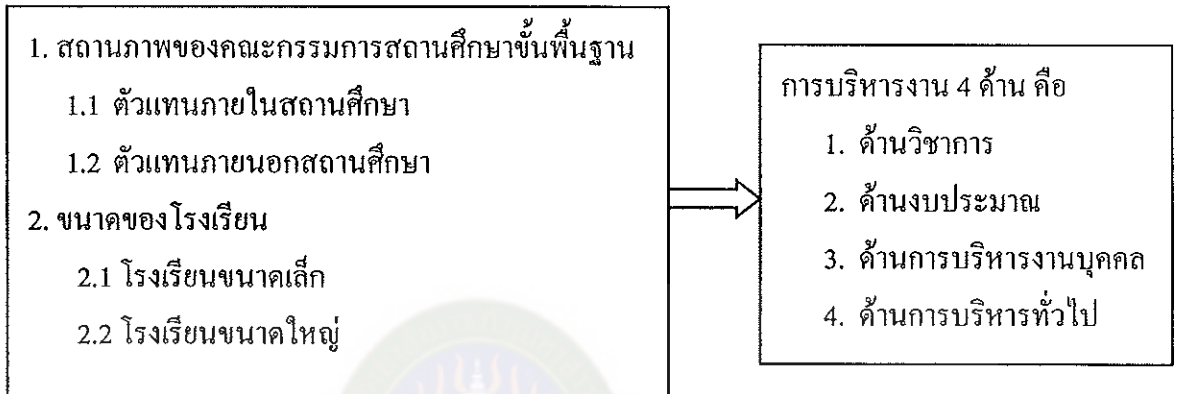
1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งโดยรวมและรายด้าน

2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13-16) ดังนี้



2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการ 2 ระยะ

2.1 ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของโรงเรียน

2.1.1 ประชากร ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ปีการศึกษา 2553 จาก โรงเรียน 173 โรงเรียน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งหมดจำนวน 1,665 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 43) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ได้โรงเรียน 120 โรงเรียน และให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวน 480 คน

2.2 ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นตัวแทนโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งหมด 8 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 2 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 คน ผู้แทนครู จำนวน 2 คน และผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 2 คน โดยใช้เกณฑ์ที่มีประสบการณ์ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาโดยตรง ความเต็มใจในการเข้าร่วมสนทนา และความสะดวกในการเดินทางมาร่วมสนทนา

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ตัวแทนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ประกอบด้วย

3.1.1 สถานภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1) ตัวแทนภายในสถานศึกษา
- 2) ตัวแทนภายนอกสถานศึกษา

3.1.2) ขนาดของโรงเรียน

- 1) โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2) โรงเรียนขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิก ผู้ร่วมงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ
2. การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อร่วมรับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะ ตามบทบาทหน้าที่
3. การบริหารด้านวิชาการ หมายถึง การให้ความเห็น ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะและส่งเสริมสนับสนุนในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม กระบวนการเรียนรู้

แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการรับทราบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดระบบและการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. การบริหารด้านงบประมาณ หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดตั้งงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา งานการเงิน งานการบัญชี งานการพัสดุและสินทรัพย์

5. การบริหารด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการวางแผน อัตรากำลังการกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การย้าย การเปลี่ยนแปลงสถานภาพวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือนและค่าจ้างการเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย การออกจากราชการ

6. การบริหารด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน งานธุรการ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานปกครองดูแล บำรุงรักษาใช้อาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมงานกิจการนักเรียน งานประชาสัมพันธ์ การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา และจัดระบบควบคุมภายในหน่วยงาน

7. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง กลุ่มบุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งตามเกณฑ์จำนวนนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสัดส่วนที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การกำหนดจำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและเลขานุการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย ตัวแทนภายในสถานศึกษาและตัวแทนภายนอกสถานศึกษา และมีจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาตามขนาดของ โรงเรียน

8. สถานภาพ หมายถึง ที่มาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกเป็น

8.1 ตัวแทนภายในสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากผู้แทนครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตำแหน่ง

8.2 ตัวแทนภายนอกสถานศึกษา หมายถึง คณะกรรมการสถานศึกษาที่มาจากผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

9. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลิสต์ เขต 2 จำแนกตามจำนวนนักเรียน ดังนี้

9.1 โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลิสต์ เขต 2 ที่มีนักเรียนไม่เกิน 300 คน มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 9 คน

9.2 โรงเรียนขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลิสต์ เขต 2 ที่มีนักเรียน 301 คน ขึ้นไป มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ 15 คน

10. แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง แนวทางที่เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำเอาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมาร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ โดยสถานศึกษาควรจะให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้เข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงานร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา และให้ข้อเสนอแนะตามบทบาทหน้าที่อย่างเหมาะสม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นข้อมูลและสารสนเทศ แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู ตลอดจนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลิสต์ เขต 2 ที่จะนำไปใช้และปรับปรุง แก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อไป
2. ใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผน และกำหนดนโยบายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาในโอกาสต่อไป